

קובץ
דברי תורה
ושיחות קודש

גליון ק"ז

פרשת בראשית

תשפ"ד

ואלה יעמדו על הברכה
בעבור שנדבו הוצאות הגליון

הרה"ח ר' שמואל צבי זינגער שליט"א

בארא פארק
לע"נ אביו

כ"ק הרה"צ רבי יחיאל מנחם זינגער

אדמו"ר מאלכסנדר זי"ע

בן הרה"צ רבי יעקב שרגא זינגער, אבד"ק אספראוו וחתן

הרה"ק רבי יוסף מאמשינאוו זי"ע

נלב"ע ו' מרחשוון תשמ"ט

הרה"ח ר' יצחק מאיר ציוויאק שליט"א

בארא פארק
לע"נ אביו

הרה"ח ר' יהודה אריה לייב (לייבל) ציוויאק ז"ל

ב"ר יחיאל ברוך ז"ל

ניסו של מרן הרה"ק רבי יצחק זי"ע

נלב"ע ה' מרחשוון תשנ"ז

ניתן לקבל הגליון

בארא פארק

ביהמ"ד אמשינאוו 4408-15th Ave.
וויליאמסבורג

ביהמ"ד אמשינאוו 144 Rodney st.
מאנסי

ביהמ"ד ווארקע 10 Maple ter.
לעייקוואד

אצל הרה"ח ר' ישראל נתן בוים שליט"א
בארה"ק

ירושלים

אצל הרה"ח ר' זלמן לעווין שליט"א

בני ברק

אצל הרה"ח ר' שלמה לייב לאנדא שליט"א

ביתר

אצל הרה"ח ר' אברהם לאנדא שליט"א

חיפה

אצל הרה"ח ר' ישראל ברודבקר שליט"א

קרית גת

אצל הרה"ח ר' נח גד ווינטראב שליט"א

יר"ל ע"י מכון דברי תורה – אמשינאוו

כל הזכויות שמורות ©

לתרומות, הנצחות, ולקבלת הגליון

amshinov40@gmail.com

ליל שבת קודש

פרשת בראשית תשפ"ב לפ"ק

ברש"י עה"פ בראשית ברא אלהים. לא אמר ברא ה', שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין. והיינו דכתיב בהמשך הכתובים, ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. ומצינו בתפארת שלמה (ליקוטם) שהשיתוף ששיתף הקב"ה מדה"ר למדה"ד היינו ששיתף השבת לששת ימי המעשה. שבכל ששת ימי המעשה האדם מושך עליו ההשפעות מלמעלה ע"י אתערותא דלתתא וזה בחי' מדת הדין, שדנין אותו לפי מעשיו שהוא מתעורר בהם למטה, ובדרך זה אין קיום לעולם. אבל בשבת

בספה"ק בני יששכר (מאמרי השבתות ח') מביא טעם לאכילת דגים בשבת קודש, שנאמר במעשה בראשית ג' ברכות. ברכה לדגים, כמ"ש (בראשית א, כב) ויברך אתם אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את המים בימים וגו'. ברכה לאדם, (שם א, כח) ויברך אותם וגו' פרו ורבו ומלאו את הארץ וגו'. ברכה לשבת, (שם ב, ג) ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו וגו'. על כן האדם האוכל דגים לכבוד שבת מתברך בברכה משולשת, והחוט המשולש לא במהרה ינתק.

וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה. ולכאורה הול"ל וישע ה' אל מנחת הבל, ומה זה שנאמר 'אל הבל ואל מנחתו' שמשמע שגם הבל עצמו מצא חן, וכן בקין משמע שלא שעה הקב"ה לקרבנו וגם לא לקין עצמו, והלוא כאן קודם הרציחה עסקינן, ואיזה חיסרון נמצא בו.

ומבאר החיד"א (פני דוד אות י"ד) שקין נקרא שמו כך להורות שתפקידו בעולם היה לעבוד את ה', כמ"ש ותאמר קניתי איש את ה', שאמו נדרה שיהיה לעבודת ה', והוא לא שת ליבו לכוחותיו, והלך להיות עובד אדמה. ומשום הכי 'אל קין עצמו 'לא שעה', כיון שקיבל מן השמים את הכוח לעבוד את ה', והלך ופירש להיות כאיש פשוט, על כן לא שעה אליו ה', וכן 'ואל מנחתו' לא שעה כיון שהפריש מן הגרוע, והוו ליה תרתי לרעותא.

קודש אין צריך שום אתערותא, אלא כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאי תליין, שיום השבת עצמו הוא גורם להשפיע טובות בלי גבול וזה מדת הרחמים, ועל כן בכח השבת יש קיום לעולם.

ובזה יומתקו דברי האוה"ח הק' (בראשית ב, ג) עה"פ כי בו שבת וגו' כי בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים, ובשבת קודש חוזר ה' ומשפיע נפש לעולם שיעור המקיים עוד ששה ימים וכן על זה הדרך, וזולת זה היום היה העולם חרב בגמר ששת ימים וחוזר לתוהו ובוהו, ובאמצעות שבת העולם עומד ומתקיים. ולפי דברי התפארת שלמה הטעם מבואר דשבת קודש כיון שהשפעתו הוא ע"י אתערותא דלעילא, על כן יש לו כח של רחמים להמשיך ששת ימים נוספים.

על שאין לו זמן לעסוק בתורה, כי בתורת ה' חפצו, ועסק בכדי פרנסתו רק על דרך ההכרח, ובשעה שהיה יכול לעסוק בתורה היה שמח בה כעל כל הון, ומאידיך אצל קין נאמר שהיה עובד אדמה הלשון 'היה' מרמז לשמחה כנודע, היינו שהיה חביב בעיניו עבודתו הגשמית, ועשה אותו לעיקר, והיה רודף אחרי עניני עוה"ז, ולא היה לו שום צער בזה שאין סיפק בידו ללמוד ולעסוק במצוות.

*

במדרש (בראשית כב, ו) הקשה על הפסוק לפתח חטאת רובץ, ש'חטאת' הוא לשון נקיבה, ו'רובץ' לשון זכר, ומבאר שהיצר הרע בתחלה הוא תש כנקבה, ואם שומעין לו, הוא מתגבר כזכר. ומאריך המדרש בכמה עצות איך לא ליפול ברשת היצר, ונביא כמה דברים מהם.

משא"כ אחיו הבל, שמלכתחילה הופרש שיתעסק בעניני עולם הזה, ולכן נקרא שמו הבל שרומז לעניני עולם הזה שהוא הבל הבלים. ומאחר שנולד בתכונות אלו, ועם כל זה נדב לבו להקריב לה'. על כן כתוב 'וישע ה' אל הבל', שאף שלא קיבל השגות מן השמים, שהרי נתיחד לעסקי עולם הזה, ועם כל זה עשה ככל יכולתו ונקרב אל האלוקים להקריב קרבן, לזה עלה הוא עצמו לרצון לפני ה', וגם אל מנחתו הראויה שהיתה משופרי דשופרי ולכן התקבלה ברצון, עכתו"ד.

מהרה"ק מרוז"ן זי"ע אי' שביאר את הכתוב ויהי הבל רועה צאן וקין היה עובד אדמה, שלכאור' שניהם שוים שעבדו עבודת חול של העוה"ז הגשמי, אך כשנתבונן נראה שנאמר אצל הבל 'ויהי' הבל רועה צאן, ואחז"ל (מגילה י:): כל מקום שנאמר ויהי הוא לשון צער, הכוונה בזה, שהבל היה מצטער

תוחלת לגזול לו כלום, התחיל מכתתו. כך כמה דורות אבד יצר הרע - דור אנוש ודור הפלגה ודור המבול כיון שעמד אברהם אבינו וראה שאין בו תוחלת התחיל מכתתו.

ונראה הפירוש בזה שהיצר מאיים על האדם שאם לא ישמע לעצתו, לא יהא לו פרנסה או שאר עניני עוה"ז, ואם נמשך אחריו, הרי הוא נופל ברשתו, אך מי שאינו פונה אליו, אינו יכול להזיקו.

א"ר אמי, 'אין יצה"ר מהלך ברחובות צדדיים', והיינו לאלה שאינם רוצים שייכות עימו, 'אלא באמצע פלטיא', היינו ברחובות הראשיים, 'ובשעה שהוא רואה אדם ממשמש בעיניו, מתקן בשערו, מתלא בעקיבו, הוא אומר הדין דידי', זה הוא שלי.

ובהמשך, אמר רבי סימון אם בא יצרך להשחיקך [לצחוק עליך] שמחהו בדברי תורה, ע"כ. ונוכל לפרש דבריו עפ"י

אמר רבי עקיבא, היצר בתחלה דומה לחוט של עכביש ולבסוף נעשה כקלע הזו של ספינה, וכן בתחלה הוא נעשה אורח ואחר כך הוא נעשה בעל הבית וכדומה.

א"ר תנחום בר מריון, יש כלבים ברומי היודעים לשדל ולרמות, שהולכין ויושבין לפני האופה, ועושין עצמן מתנמנמין, והאופה חושב שהכלב אינו ער, על כן אינו חושש להתנמנם, ובוו השעה הכלב שומט עיגול אחד של לחמים לארץ, ועד שמקבצין אותן הוא חוטף לחם, והולך לו, ע"כ. וזה רומז ליצה"ר, שבשעה שהאדם אינו חושש ממנו ומסיח דעתו, אזי הוא מפילו ברשתו.

א"ר אבא, היצר הזה דומה ללסטים שפוף וחלש, שהיה יושב בפרשת דרכים, ומאיים על כל מי שעובר לפניו ואומר הב מה דעלך, וכולם שמעו לו, עד שעבר פקח אחד וראה שאין בו

כתיב בתהילים (קלט, ח) אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, כלומר שהקב"ה נמצא בכל מקום, אך לפעמים האדם אינו מרגיש שהוא סמוך להקב"ה מפני חטאיו, אך מצד האמת תמיד קרוב האדם אל ה', וזהו עוונותיכם היו מבדילים וגו' (ישעי' נט, ב), שהקליפה מקבל רשות להדחיקו, וכדמצינו בשם הרה"ק מלובלין (אגרא דפרקא אות א') על משארז"ל (חגיגה טו.) באלישע אחר, שיצתה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר, יובן למשכיל, אילו היה משיב כיון שכן הוא אזי הנה הוא העת והעונה לעבודך עבודה שלימה אמיתית, כיון שאין כאן קיווי לתשלום שכר, אזי תהיה עבודתי רק לעשות נחת רוח לפני מי שאמר ונעשה רצונו, אילו היה משיב כזאת היה מכופר לו והיה מגיע למעלה גדולה, עכ"ד.

ובזה אפשר לפרש הפסוק כשהקב"ה שאל את האדם איכה, ענה ואמר, את

דברי האבני נזר בהקדמה לספרו אגלי טל שבני אדם טועין מדרך השכל בענין לימוד תוה"ק ואמרו כי הלומד ומחדש חדושים ושמח ומתענג בלימודו אין זה לימוד התודה כ"כ לשמה וכו' ובאמת זה טעות מפורסם, ואדרבא כי זה היא עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעין בדמו, ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה.

ומביא דבר נפלא מהזוה"ק דבין יצה"ט ובין יצה"ר אינן מתגדלין אלא מתוך שמחה (ראה זוה"ק פר' מקץ דף רב.), נמצא, שמי ששמח בדברים בטלים הרי הוא מגדיל את היצר ח"ו, ומי ששמח במצוה או בתורה הוא מגדיל את היצר טוב, על כן יש לעבוד את ה' מתוך שמחה.

*

מרוחק, הלוא קרוב ה' תמיד אל יראיו,
אלא וודאי עשית איזה חטא, על כן
ניתנה רשות למשחית ליתן לך הרגש זה
של ריחוק, אך באמת האדם תמיד קרוב
הוא אצל בוראו, ובידו לשוב אליו בכל
עת ובכל שעה.

קולך שמעתי בגן ואירא כי עירום אנוכי
ואחבא. היינו שאחר החטא הרגיש
מרוחק מהקב"ה, על כן שאלו ה', מי
הגיד לך כי עירום אתה, המן העץ אשר
צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת. היינו
שאמר לו איך הגעת לידי כך להרגיש

סעודה שלישית

פרשת בראשית תשפ"ב לפ"ק

בעבודת השי"ת, מקבלים כח חדש ממעל, להתחדש כקטן שנולד ע"כ.

ועתה הוא אכן זמן של ב' ראשית, שיש התחדשות בשני הענינים, שהרי מנהגן של ישראל לסיים את התורה בשמחת תורה, ולכן יש לנו עתה התחלה חדשה של התורה, וכן הראשית וההתחדשות דישראל, אחר הימים האלו של עבודת התשובה מיראה וימי העבודה מאהבה, מעתה מתחילין בהתחדשות לעבוד את ה' בתורה ומצוות.

וכפי שמבאר כ"ק אומור זצללה"ה באמרי קודש (מועדים), שעיקרן של הימים טובים, אינם לשעתם, אלא הוא

בראשית ברא אלהים וגו'. וברשיי המקרא הזה אומר דרשינו, כי בדרך הפשט קצת קשה תיבת בראשית, ולכן דרשו חז"ל כאילו נאמר 'בשביל ראשית', דהיינו בשביל התורה שנקרא ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית. כ"ק אומור זצללה"ה ביאר בשם אומור הרה"ק מהר"ם זצללה"ה, דלכך נקראה התורה ראשית, דבכל פעם כשאדם מתחיל ללמוד הרי הוא אצלו כראשית, דבכל עת שממשמש בה מוצא בה טעם, ומבין פי' חדש בתורה, וכמו כן ישראל נקראו ראשית דבכל פעם שמקבלים על עצמם להתחיל

בכל מקום ובכל זמן, כי ע"י התורה
נוכל להמשיך את כל ההשפעות במשך
כל השנה.

יעזור השי"ת שנזכה לכח של ראשית
והתחדשות בתורה ועבודת ה', ולכל
השפעות טובות, ובמהרה ניגאל
ברחמים אמן.

כדי להשאיר רושם על כל השנה, ולכן
מצינו שאף שבכל הימים טובים, אי
אפשר לעשות את המצוה השייכת
להיו"ט אלא בזמן היו"ט, כמו סוכה
ומצה וכו', אך בשמיני עצרת שהוא סוף
כל המועדות של ירח האיתנים עושין
שמחת תורה, שמגיעין לשמחה ע"י
פקודי ה' ישרים משמחי לב, וזה אפשר

ליל שבת קודש

פרשת בראשית תשפ"ג: לפ"ק

לתקן בזה את הפגם שנעשה באכילה
ההוא.

וכן מצינו באור החיים הק', עה"פ (א),
כו) ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו
כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף
השמים ובבהמה ובכל הארץ ובכל
הרמש הרמש וגו', 'וירדו' הוא מלשון
ממשלה ורידוי, ולמה נקט הכתוב
בלשון ירידה, אלא כאן נרמז מה
שהודיעונו חז"ל (בזוהר הק' ריש פר'
משפטים) ברזא דגלגולא, כי באמצעות
מעשים לא טובים של האדם ירד
מבחינת אדם ויתגלגל בדגים, עופות
בהמה ושרצים (וכשהאדם יורד מדרגתו
אינו יכול כל כך לקלקל, אך גם כן אין יכול כ"כ
לתקן כמו שיוכל כשהיא בבחינת אדם) וכל

האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן
העץ ואוכל. ובמדרש (סוף פר' י"ט) א"ר
אבא בר כהנא ואכלתי אין כתיב כאן,
אלא ואוכל, אכלתי ואוכל, עד כאן.
ולכאורה יפלא איך אמר שימשיך
לאכול עוד, ובקדושת לוי (פר' נח) מבאר
ענין 'ואוכל עוד', כי באכילה שאדם
מישראל אוכל, וכן על ידי המצות שבני
ישראל מקיימים באכילה כזו, כגון
הברכה והשחיטה והמליחה, בזה מתקן
הפגם של אדם הראשון שפגם באכילה
ע"כ. ומעתה בשעה שהאדם אוכל
מאכלי שבת שהוא דבר מצוה, הרי הוא
מתקן בזה את הפגם דאדם הראשון,
וזהו שאמר, 'אכלתי' באיסור, ולכן
מעתה 'ואוכל עוד' לדבר מצוה, בכדי

שניתן באדם, כך הוא גודל הטובה שאפשר לו להשיג על ידה בעולם העליון, שכן האדם מקבל שכרו לפי מדת ההתאמצות שצריך כדי לנצח את היצר, כאמרם (אבות ה, כג) לפום צערא אגרא, ולכן אם היה כח המסית מוגבל, לא היה אפשר להשיג השגות גדולות, כי לא שייך שום כי אם באמצעות נצחון המסית. ומסיים האור החיים הק' בלשונו המתוק, ומעתה הפליא ה' להתחסד עם אוהביו, להכין להם דבר שבאמצעותו ישיגו עלות במעלות חיים הנצחיים, 'אשרי העם שככה לו'.

וראה בתפארת שלמה בראשית ברא אלקים וגו' וברש"י שלא אמר ברא ה', שכן מתחילה עלה במחשבה לבראו את העולם במדת הדין, וכאשר ראה הקב"ה שאין העולם מתקיים בדין לבד, שיתף עימה מדת הרחמים. ולכן בהמשך

ירידה תלוי לפי ערך החטא, ולכן הנפשות הרמות כאשר חוטאים יורד נפשם להתגלגל בדגים שאין בהם צער של שחיטה, אלא אסיפתם מתרת אותם (חולין כז, ב) וירידה הפחותה ממנה הוא גלגול הנפש בעוף, שיש בו חצי שחיטה כמו ששנינו 'רוב אחד בעוף', והמגולגל בבהמה היא בחינה גרועה עוד יותר, ולכן אף צערו מרובה כמו ששנינו 'רוב שנים בבהמה', ע"כ. ועל ידי האכילה בשבת מתקנים את הבריאה.

*

ראינו בפרשה איך שהנחש היה ערום מכל חית השדה, והכשיל את האשה בחטא עץ הדעת, וכידוע הנחש הוא השורש של היצר הרע, ובאור החיים הקדוש (ג.ד) מקשה בלשון קדשו, 'ואם תאמר למה יברא ה' בריה רעה כזו לתקלה', ומפרש, שכגודל היצר הרע

ובדרך זה יתבאר מה שאמרו בני ישראל אל משה בעת מתן תורה, דבר אתה עמנו, ואל ידבר עמנו אלהים, היינו שלא תהא ההנהגה עפ"י דין שהוא שם אלקים, שמשם בא היצה"ר, 'פן נמות', דהיינו פן יפלו מהקדושה, שזה נקרא מיתה. ועל זה השיב להם משה, כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים, כי אם יתבטל לגמרי היצה"ר, יתבטל כל כוונת הבריאה שהוא לרומם את האדם על ידי שיעמוד נגד יצרו, ולכן שיתף מדת הרחמים שבזה נחלש מעט היצה"ר, ומעתה גם אנשים פשוטים, יוכלו לעמוד בנסיונות.

אך זה שהאדם יוכל להתגבר על יצרו, זה בתנאי שלא יתגרה בגדרים וסייגים הבאים להרחיק את האדם מן העבירה וכדברי קדשו של המאור ושמש (ד"ה וירא) ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו וגו', ופירש רש"י בשר ודם שאינו יודע

המקרא נאמר, ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, כאן כבר הקדים מדת הרחמים.

ומבאר התפארת שלמה, כי ענין הבריאה עם מדת הדין, היינו שיהא יצר הרע המביא לידי נסיונות, וכאשר הצדיקים מצליחים להכניע את יצרם, עולים הם ממדרגה למדרגה, וזוכים לחיי עולם הבא על פי דין, ולכן הצדיקים שמחים ביצר הרע, כי עיקר הנחת רוח להקב"ה, הוא בעבור שיש יצה"ר המסית את האדם, ומתגברים עליה למען כבוד שמו ית'.

אך הרשעים שאינם יכולים לעמוד על פי מדת הדין, כי בשעה שמביאים אותם לידי נסיון הם נופלים לידי תאוות עולם הזה, וראה הקב"ה שאין העולם מתקיים, ולכן שיתף לבריאה מדת הרחמים, היינו היצר טוב.

מתגשם יותר, לא היה ביכולת האדם לשוב אל ה' מחמת רוב חומר הגשמיות, אמנם השי"ת ברוב רחמיו כי חפץ חסד הוא לבל ידח ממנו נדח, אמר לעולמו די לבל יתגשם העולם יותר, ולכן הופיע אז קדושת השבת ולא נתגשם העולם יותר. ולכן לא נבראו גופים להשדים, וזהו פירוש הפסוק ויכל אלקים 'ביום השביעי' וגו', היינו 'עם הכח של קדושת שבת' בזה כלה מלאכתו, לבל יתגשם יותר.

ובזה יתבאר דברי רש"י, שרק הקב"ה שיודע עתיו ורגעיו, יכול לכוון שלא יתגשם העולם יותר, אך בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו, צריך ליהזר ולהוסיף מחול על הקודש, כלומר שצריך להיות זריז לתקן את אשר כבר עיות כיון שנעלם ממנו עד היכן כבר

עתיו ורגעיו צריך להוסיף מחול על הקודש, הקב"ה שיודע עתיו ורגעיו נכנס בו כחוט השערה וכו'. כלומר, כיון שנגמר הבריאה כל כך קרוב ליום השביעי לכן קראו כן.

ולכאורה עדיין קשה למה נאמר 'ביום השביעי', הרי למעשה כלה מלאכתו בששי ולא בשביעי, אף שהיה בצמצום. אלא יש לפרש על פי מה שאמרו חז"ל שהשדים נבראו בערב שבת בין השמשות, ועדיין היה צריך לברוא להם גופים וכיון שקידש היום, לא בראם. והכוונה בזה, שהשי"ת ברא עולמו בשביל שבני ישראל יקבלו עליהם עול מלכותו, ולמען יהיה מקום לקיים המצוות מתוך 'בחירה', צמצם השי"ת אלקותו, על ידי מסכים הבאים להסתיר עד שברא העולם הגשמי, שהיא קרובה לצד הקליפה. ולכן אם ח"ו היה העולם

יודעים אנו את אשר ברא אלוקים לעשות, ואת מעשי אבותינו הקדושים.

ובישמח ישראל (אות ג') שהטעם שהיה צריך להתחיל מהחודש הזה לכם, כיון שמצוה היא מלשון צוותא והתחברות, כי בעשות האדם מצות ה', הן גורמות התחברות והתקשרות בבורא ב"ה, ובמצוות קידוש החודש מתגלה התקשרות זו ביותר, כפי שאמרו **במדרש** (פר' בא טו, ג) ששאלו מלאכי השרת לפני הקב"ה, אימתי המועדות, אמר להם, אני ואתם נסכים לפי מה שישראל גומריין. הרי לנו רוממות ישראל ורוב חיבתם לפני המקום.

ודבר זה היא לצנינים בעיני הגוים, על כן הם באים וטוענים 'לסטים אתם', כלומר, הרי מפני חטאיכם גליתם מארציכם, ונתרחקתם מן הבורא ואין לכם עוד חלק ונחלה בה' ח"ו, לכן אין

נתרחק מן הקדושה, פן יתגשם כל כך עד אשר לא יוכל קום ח"ו.

*

בראשית ברא וגו', וברש"י אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית משום (תהלים קי"א) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו.

ויש מן ה**צדיקים** שפירשו בלשון ניחותא, ומה טעם פתח בבראשית, כלומר איזה טעם מתוק ונעים, שפתח התורה בפרשת בראשית, שעל ידי זה

ענין תקיעה אחרונה שהוא גם כן קול פשוט.

ולכן אם יאמרו להם לסטים אתם, בכדי לזלזל בקדושתן של ישראל, יאמרו להם כי לה' הארץ ומלוואה, הוא בראה ונתנה לאשר 'ישר בעיניו', כלומר, אף שמהות התשובה נעלם משכל האנושי, ולכן נראה שאי אפשר לתקן את המעוות, מכל מקום הקב"ה מחזירו לישרותו הראשונה כמו קודם החטא, עד שנעשה רצוי ומקובל כבתחילה.

*

וכי תאווה הוא לעינים (בראשית ג, 1) וכתב **הכלי יקר**, כי בכל חטא יש ליצר טוב ויכוח עם היצר הרע כי היצר טוב מבטיחו שכר רוחני לעולם הבא, והיצר הרע מסית וטוען כי טוב לילך אחר התאות המוחשות לעין הרואה, אף

מגיע לכם הארץ, שכן אם הייתם מרוצים למקום, היה נותן לכם ארץ ישראל בלי צורך במלחמה וכיבוש, וזהו לסטים אתם 'שכבשתם' וכו', שזה הוכחה שכבר אינו שלכם.

אך המה לא ידעו ולא יבינו כי בנים אתם לה' אלוקיכם, אשר מועיל להם תשובה לתקן את כל אשר עוותו, שכן כשמשמים אל ליבם לשוב אל ה' הרי הוא מחדש בטובו את נפשם להיות ישרים כבתחילה, וכדברי השל"ה **הקדוש**, שמפרש ברמזי התקיעות, שהאלקים עשה את האדם ישר, ועל זה מורה התקיעה הראשונה שהוא קול פשוט וישר, וכשהאדם מקלקל דרכו, זהו ענין גנוחי גנח וילל שרומזין על חולי ומיתת הנפש, וכשעושה תשובה שלמה, אז שב הוא לדרכו הראשונה כאשר עשה אותו השם יתברך ישר, וזהו

פעמיים, כי ענינו של יעקב הוא יו"ד-
 עקב, י' רומז לחכמה, עקב הוא ענין
 סוף ותכלית, היינו שחושב תמיד מה
 יהא בסופו של כל דבר. כי יעקב אבינו
 ידע שהעבודה יהא בבכורים, על כן היה
 מוכן למסור את מה שיש לו, כדי לקבל
 נכסי עולם. משא"כ עשיו בשביל מעט
 נזיד עדשים אדומים, מוכן למכור הכל,
 ובלבד שימלא עכשיו את תאות ליבו.
 זה כוחו של היצר שמביא התאוה של
 רגע זה לעין, ומחשיך את עיני השכל,
 שלא יתבונן בגודל ההפסד.

שיודע שבסוף יפסיד מזה, מלילך אחר
 עולם הבא שהוא רק בעתיד. וזהו
 שנאמר ותרא האשה, ראתה וישרו
 בעיניה טענות הנחש, כי תאוה הוא
 'לעינים', שתאות העוה"ז נראין לעין,
 ולזאת לא עמדה בנסיון.

וכדמצינו אצל עשיו הרשע, שביקש
 מיעקב אבינו הלעיטנו נא מן האדום
 האדום הזה, ולגלג ולמה זה לי בכורה,
 אך בסופו של דבר הצטער עד מאד,
 וכמו שבכה בעת שרצה לקבל את
 הברכות מיצחק אבינו טען ויעקבנו זה

שמחת תורה

נעילת החג שמחת תורה תשפ"ד לפ"ק

נתבהלו ופרקו מהר את החביות והניחם בבית הקברות, כאשר הקיץ השיכור משינתו, ראה נאד יין מונח לו מראשותיו, התיר את הנאד ושמו בפיו והתחיל לשנות, לאחר שלשה ימים באו בניו לראות מה עלה בגורלו, ומצאו אותו עם נוד של יין בתוך פיו, אמרו אף כאן לא הניח בוראך אותך וכו' עיי"ש. והנה התורה נמשלה למרתף הגדול של יין, הרי לנו שמי שרוצה מאד את התורה ומתקשר אליה, גם אם היא רחוק מאד בהבלי עוה"ז עד שנחשב למי שנמצא בכחינת בית הקברות, אף שם יזכה שהקב"ה ימציא לו דרך

במדרש (במדבר ב, ג) רבי יהודה אומר הביאני אל בית היין, למרתף הגדול של יין זה סיני. וצריך ביאור הקשר בין התורה שניתנה בסיני לשתיית היין, ונראה לבאר בדרך רמז בהקדם דברי **המדרש** פר' שמיני (יב, א) על הפסוק יין ושכר אל תשת, אמר רבי אחא, מעשה בשיכור אחד שהיה מוכר כל כלי ביתו ושותה יין, אמרו בניו אין אבינו מניח לנו כלום לירושתנו, על כן הלכו והשקו אותו עד שנשתכר, לקחו והניחו אותו בבית הקברות. באותו זמן עברו מוכרי יין על יד בית הקברות, ופתאום שמעו קול אנשי המס של המלך מגיעים,

לברכו, אמר להם וכי משלי אכלתם, הלוא משל אלוקי עולם אכלתם, על כן הודו ושבחו וברכו למי שאמר והיה העולם. וכמו כן יצחק אבינו היה לו דרך מיוחדת שבזה פירסם אלקותו יתברך בעולם, והוא על ידי 'כח העבודה' של מסירות נפש, כי נתפרסם מסוף העולם ועד סופו שפשט צוארו על גבי המזבח להשחט על דבר כבוד שמו יתברך. וכמו כן יעקב אבינו פירסם אלקותו יתברך על ידי 'הכח של לימוד התורה'. על כן נאמר, 'אלקי' אברהם 'אלקי' יצחק 'ואלקי' יעקב, יען שכל אחד פרסם אלקותו ית' באופן אחר המיוחד לבחינתו.

והעיר על כך הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זי"ע דחזינן בפרקי אבות (א, ב) שהתנא שינה הסדר, והקדים בחינתו של יעקב קודם לאברהם, וכך אמרו, על שלשה דברים העולם עומד,

לתורה. והנה עתה בשמחת תורה אנו מתקשרים בחזקה אל דברי התורה מתוך שמחה, ובזה נזכה שישאר התורה מקושר אלינו בכל ימות השנה.

*

איתא בספה"ק (ראה בעש"ט פר' ויצא) לפרש נוסח התפילה בברכה ראשונה שבתפילת 'שמונה עשרה', 'אלוקי' אברהם 'אלוקי' יצחק וכו', ולכאורה תמוה אמאי אנו חוזרים לומר 'אלוקי' שלש פעמים, ואין אומרים אלוקי אברהם יצחק ויעקב.

אלא דבר זה בא להורות שכל אחד משלושת האבות הק' פירסם אלקותו יתברך בעולם במדה המיוחדת לו. אברהם אבינו פירסם אלקותו יתברך בעולם, באמצעות 'מדת החסד', כדברי הגמרא (סוטה י, ב) כשבאו אורחים היה מאכילם ולאחר שאכלו ושתו, כשרצו

עמוד ליום), ואכן דבר נכון לקראת שבת בראשית לפתוח בלימוד מסכת ברכות, ואף מי קשה לו לקבל ללמוד כל הש"ס, יראה לפחות להתחיל ולהיות מהלומדים מסכת ברכות, ואפשר ללמוד אף חמש עמודים בשבוע, ולהשאיר יומיים לחזרת הלימוד.

ובזכות לימוד התורה במסכת ברכות יומשך ברכה על כל ישראל, בפרט על הלומד עצמו, וכעין דאיתא בזה"ק (עקב דף רע"א) ברכות לראש צדיק, שהמברך ברכה להקב"ה מביא ברכה ושפע רב לעולם, והמברך עצמו מקבל מן הברכה ההוא ראשון לכולם.

*

כ"ק אומור' זצלה"ה סיפר אודות הרה"ק רבי ייבי זי"ע, שהיה מופשט מאד מעניני עולם הזה, ופעם אחת נסע

על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, הנה הקדים ענין התורה, וביאר הטעם בזה, כי עמוד התורה הוא ראש וראשון לכל שאר הענינים, כי תחילת עבודת האדם צריך להיות בעסק התורה דוקא, ורק אחר כך ימשיך לעבוד גם בעמוד העבודה וגמילות חסדים עכד"ק.

והנה בטור הלכות לולב (או"ח סימן תרס"ט) כתב שרגילין להתחיל מיד בראשית, כדי שלא יהא פתחון פה לשטן לקטרג לומר, שסיימו את התורה, ואינם רוצים לקרותה עוד, ע"כ. על כן עתה בתחילת השנה הזמן גרמא להתחדשות בלימוד התורה, והנה כל אחד ואחד חייב שיהא לו קביעות בלימוד גמרא, והנה רבים מתעוררים עתה לפתוח בלימוד מסכת ברכות, (שארגון 'דרשו' מתחיל בסדר לימוד הש"ס של

שקיבלו בשמחה, עדיין עושין בשמחה, וכח זה זה יומשך לכל השנה, וצריך אדם לקבוע לימודו בכל יום בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, על כן עתה בשמחת תורה נקבל על עצמינו ללמוד בכל יום בתורה שבכתב, חמשה חומשי תורה, ועתה מתחילין פרשת בראשית, ואפשר לחלק הפרשה לימי השבוע, עד שני שלישי וכו', ובתורה שבעל פה יש עכשיו הזדמנות מיוחדת להתחיל מסכת ברכות, יתן ה' שנזכה ללמוד תורה מתוך שמחה והרחבה, ובכח ההתחזקות בתורה תבוא עלינו שנה טובה ומבורכת בבני חיי ומזוני רוויחי ולגאולה שלימה אמן.

לעיר בארדיטשוב, והיה לבוש עם הפעלץ בצורה הפוכה, עם הפוטער"ר של עור לחוץ, וכל אלו שראו אותו באו לידי שחוק, ולא ידע ר' ייבי את פשר השחוק, אחר כך אמר, שמעתה אין כל חידוש לפניו איך הרה"ק מבארדיטשוב הגיע עד רום המדריגות, שכן אפילו הבעלי עגלות בעירו המה בשמחה. הנלמד מזה, שבזמן שהאדם בעצבות אין יכול לעלות במעלות עבודת ה', אך בשעה שהאדם שמח ליבו פתוח לילך מחיל אל חיל.

וכתב השפת אמת (סוכות תרל"ז)
שבשמחת תורה שהוא זמן שמחה,
צריכין לקבל עול תורה, כי כל המצות

אחר הברלה

פרשת בראשית תשפ"א לפ"ק

השבוע היארציית של הרה"ק מרוז'ין זי"ע, אא"ז הרה"ק מווארקע זיע"א נסע להרה"ק מרוז'ין פעם אחת ושמא פעמיים.

בנסיעה הידועה היה הרבי מווארקי ברוז'ין, קרוב לשבועיים, ונסע שם עם שני בניו הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינאוו וכן עם בנו ר' מענדלע ווארקער.

הרה"ק מווארקע זיע"א מאד הכניע עצמו אל הסב"ק מרוז'ין זיע"א, (אפי' שהיה צעיר ממנו). כאשר שאל אותו בנו הרה"ק ר' יעקב דוד מאמשינאוו זיע"א אודות התבטלותו הגדולה להסב"ק מרוז'ין זיע"א, אמר לו: 'וכי איך לא אתבטל לפני יהודי כזה שבעת ווען א יוד געבט זיך א שניט אין אנדערע עק וועלט פיהלט עהר עס'!

וכשחזר לווארקי שאלו תלמידו הרה"ק ר' שרגא פייוויל מגריצא זיע"א מה ראה שם ברוז'ין, אמר לו הרבי מווארקי שהתברר לו שהרה"ק מרוז'ין

יודע מחשבות, מפני שכל דבר אשר הוא רצה לומר, הקדימו הרה"ק מרוז'ין באותו דבר ובאותה מחשבה, אך הר"פ לא נתפעל מכך (שזה יכולים על ידי טהרת המחשבה), אך כאשר הוסיף וסיפר אודות דרגתו באהבת ישראל שאין לו אח ורע, מזה כבר נתפעל ביותר.

הרה"ק מרוז'ין נסע במרכבתו יחד עם הרה"ק מווארק, כאמור בנו הרמ"מ היה אז יחד עם אביו ברוז'ין, וביקש להצטרף אליהם, על כן התיישב במקום בעל העגלה, ורבי מענדיל זכה להנהיג את המרכבה עם שני צדיקי הדור, באמצע הנסיעה שאל הצדיק מרוז'ין את הרה"ק מווארק מהיכן זכה לבן שכזה, נענה ואמר הרבי מווארק: מאוצר מתנת חינום...

צדיקי בית אמשינאוו נסעו לצדיקי בית רוז'ין והיה קשר אמיץ ביניהם. הרבי מווארק ובניו כאמור היו אצל הריזינער עצמו, הרה"ק רבי מנחם זי"ע נסע להרה"ק רד"מ מטשורטקוב בקביעות, והרה"ק רבי יוסף נסע להרה"ק ר' ישראל מטשורטקוב.

אכן, חותנו של הרה"ק רבי יוסף מאמשינאוו, הנפש חיה, היה חסיד צאנו נלהב, הוא הרי היה בזיווג ראשון חתן אחיו של הרה"ק מצאנו, והיה קשור אליו ביותר.

כאמור הסתופף הרה"ק רבי מנחם מאמשינאוו בצלו של הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב. בבואו לטשורטקוב, באכסנייתו התנהג באדמורו"ת

והלך לבוש בשבת בבגדי לבן כמנהגו, אך בבואו לפני הרבי מטשורטקוב לעריכת שולחנו, התנהג כחסיד ולבש את בגדי השבת הרגילים.

הרבי מטשורטקוב החשיב עד מאד את אאזמו"ר הרה"ק רבי מנחם זי"ע, ובכל עת בואו לשבות בטשורטקוב העמיד הרבי לרשותו אחד מחסידיו כגבאי שישמשהו, וכן כיבדו הרבי בעלייתו 'שלישי' כנהוג בבית רוז'ין.

א גוטע וואך זכותו יגן עלינו.

אחר הבדלה

פרשת נח תשפ"ב לפ"ק

השבוע היארציית של הגאון בעל חלקת יואב, ר' יואב יהושע אבד"ק קינצק, מגדולי הפוסקים ובעלי ההוראה בפולין, היה תלמיד מובהק וחסיד של האבני נזר מסוכוטשוב. אא"ז הרה"ק רבי יוסף זצללה"ה היה לו סמיכה להוראה ממנו.

בספרו שו"ת חלקת יואב רואים את גאונותו ואת גודל התבטלותו לפני רבו האבני נזר, כאשר רבו מדריכו בדרכי הלימוד ומעיר לו כרב לתלמיד, למה אומר סברא כזאת, ויותר היה לו לכתוב אחרת וכדומה.

בהקדמה לספרו מביא שאולי ימצא בספר שהשיג על גדולים וגאונים בלשון שאינו לפי כבודם כגון 'זה ליתא' וכדומה, ומתנצל על כך וכותב, ידע המעיין שזה לא מחמת גסות חס ושלום, אלא 'יען שאינני מבעלי לשון, על כן לא היה כח בקולמוסי לכתוב לשון אחר'.

בסוף ספרו כתב קונטרס 'קבא דקשייתא' עם ק"ג קושיות חזקות (כמנין קב"א), הרבה לומדים התאמצו לתרץ קושיותיו, וכבר בפולין יצא לאור ספר 'קשות מיושב', לבאר ולתרץ קושיות אלו, ושם בהסכמה על הספר כותב ה'כלי חמדה', מגדולי תלמידי סוכוטשוב, שמי שמכיר היטב את הגאון בעל חלקת יואב יודע שגם ממנו לא נעלמו דרכי היישוב לקושיותיו, ולא כתב את קונטרסו אלא להעיר לבב התלמידים כדי להגדיל הפלפול בדברי תורה.

פעם אחת שלח האבני נזר אל החלקת יואב את הספר 'שערי אורה' למהר"י גיקטליא מספרי היסוד בתורת הקבלה, וביקש שימסרו לו בשמו, כי כבר הגיעה העת לעסוק בנסתרות.

אחרי זמן כשנפגשו הרבי והחלקת יואב, שאלו רבו אם כבר לומד קבלה, על כך השיב בשלילה, והתנצל שדרכו בלימוד להיות מעורר בכל ענין קושיות ותירוצים, ותינח בסוגיא ב'נגלה' אפילו לא מתורצת הקושיא אין חשש בדבר, אבל ב'קבלה' חושש לקצץ בנטיעות ח"ו, וכן כדי שילך אצל רב ללמדו יצטרך לעזוב כל עסקי הרבנות לחדשים מספר, וכן חושש שאם ישקיע את כל עשתונותיו בקבלה בסופו של דבר יעזוב כליל את מקצוע ההוראה. האבני נזר לא דחק בו יותר. אולם מסופר שבזקנותו היה לבו נוקפו על שלא נשמע לעצת רבו בענין זה. ולתקן דבר זה קיבל על עצמו להיות מן המייסדים של ישיבת המקובלים 'שער השמים' בעיה"ק ירושלים. והתרים נדיבי עם לטובת הישיבה.

בשבת האחרונה לחייו שבת בראשית של השנה תרפ"ב כשהוא חלוש ומוטל על ערש דווי פתח ואמר מפני מה שעה ה' רק אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, וכך ביאר, מפני שהבל הביא קרבן לה' 'מבכורות צאנו' הבל זכר את ה' גם בימי הביכורים שלו, ימי נעוריו כשהיה במלוא כוחו וראשית אונו, אבל קין הביא רק מפרי האדמה, רק כשהזקין ונזכר שסופו לשוב אל העפר, הביא מנחה לה', על כן לא נרצה קרבנו. כי האדם צריך להזדרז לעבוד את ה' בעוד כוחו במתניו.

*

השבוע גם חל יומא דהילולא של הרבי מפיאסעצנא הי"ד הרה"ק ר' קלונימוס קלמן, הוא היה בן זקוניו של הרה"ק ר' אלימלך מגראדזיסק זי"ע, והיה נכדם של המגיד מקאזניץ, הרבי ר' אלימלך, הרבי מחענטשין, והמאור ושמש שעל שמו נקרא.

אביו הרה"ק ר' אלימלך מגראדזיסק זי"ע הי' מגדולי האדמורי"ם בפולין, והיה לו 'עולם' גדול, ונסע לאמשינאוו לסעודות ראש חודש. ודרכו של ר' אלימלך זצ"ל הי' להאריך בתפלתו (כ"ק אזמור"ר התבטא על כך 'עס איז גיוועהן א פרום חדר'). אך מרן מהרי"ד זצ"ל לא הי' מאריך כ"כ. ופעם אחת התפלל תפילת שחרית באמשינאוו ומרן מהרי"ד זצ"ל התחיל להתפלל כשר' אלימלך זצ"ל כבר התפלל חצי מהתפילה, וסיימו להתפלל ביחד, שאל ר' אלימלך "אמשינאווער רבי, ווען האט איהר גידאווענט" אמר לו מרן

מהרי"ד "ויברך דוד את ה', דוד דאווענט שטענדיג (שכן שמו הי' יעקב דוד), לעיני כל הקהל - ויאמר דוד, געט ער נאר א דאווען אפ".

הרבי מפיאסעצנא נתייתם מאביו בגיל צעיר כבן שלוש, חותנו היה 'בן אחותו' הרה"ק ר' ירחמיאל משה מקוזניץ, שגידלו וחינכו, ובעת הגיעו לפרקו לקחו כחתן לבתו, לאחר פטירת חותנו בעודו צעיר לימים, בערך בגיל עשרים, הקים את חצירו בפיאסעצנא.

כח גדול היה לו בחינוך, הקים ישיבה גדולה, וכתב ספרים נפלאים "חובת התלמידים", "הכשרת האברכים", ועוד. פעם התבטא 'דעם גאנצען 'עולם' האלט איך צוליב דער ישיבה, און די ישיבה האלט איך, אויף ארויס צו ברענגן פון איר צעהן בני עליה'.

אחד הדברים הנפלאים שנשארו ממנו, המה מאמרים שאמר בעצם ימי המלחמה האיומה, ונדפסו בספר ונקראו בשם "אש קודש", באחד המקומות שם (חנוכה דף קל"ט) כותב 'כי אלו האנשים שאומרים שיסורים כמו אלו עוד לא היו לישראל טועים הם. בחורבן ביהמ"ק, בביתר וכו' היו כמו אלו', אך בשנת תש"ג הוסיף הגהה מרטיטה: רק כהצרות שהיו עד שלהי דשנת תש"ב היו כבר, אבל כהצרות משונות, ומיתות רעות ומשונות, שחדשו הרשעים הרוצחים המשונים עלינו בית ישראל, משלהי תש"ב, לפי ידיעתי בדברי חז"ל ובדברי הימים אשר לישראל בכלל, לא היי כמותם, והי' ירחם עלינו ויצילנו מידם כהרף עין, עכ"ל. ובתוך הגולה נהרג

על קידוש ה' הי"ד. כתביו שגנזם לדור אחרון בחפירת סתר, נמצאו לאחר המלחמה באורח פלאי, ובהם מכתב שמבקש להדפיסם ולהפיצם בישראל, ואכן רבים ניאותרים לאור תורתו בספריו הנפלאים.

יה"ר שנזכה לעבוד את ה' וזכות הצדיקים יגן עלינו, א גוטע וואך א פרייליכער וואך.

גמרא רגע'י?

ווילט איר לערנען

אדער גמרא רש"י אז רוספות?

בעיון אדער בקיאור?

ווילט איר לערנען מיטן 'עיון' רעמוד וועלכע גיבט א גרונטליכע יסודות'דיגע הבנה אויף די גמ'?

הייבט אן

עמוד ראשון

ראשון

מיט בל' ישראל

ד'תש"פ סיום חגי של"ט

שאפט איך א
חברותא
שיעור
 אדער א
חברותא

און הייבט אן מיט א ברען!

צוזאמען מיט רבנות אלפי ישראל

פאלט נאך פאר א רשימה פון שיעורים - צו ארגאניזירן א שיעור אין אייער ביהמ"ד ביטע רופט: 07956 008613

הייבט אן
עבמות
אויפן
 מיט ביל ישראל

און
 און
 און